

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра політології і державного управління**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Дека́н факультету суспільних наук
 / Остапець Ю.О. /
« 28 » *серпня* 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОМУНІКАЦІЇ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Комунікації у публічному управлінні**» (**Communications in public administration**) для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **052 Політологія** освітньої програми «**Політологія**».

Розробник: Сурніна-Далекорей О.А. кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні

кафедри політології і державного управління

протокол № 10 від «27» червня 2024 р.

Завідувач кафедри Ключкович А.Ю.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 08 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

© Сурніна-Далекорей О.А., 2024 р.

© Ужгородський національний університет, 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	4-ий	4-ий
Кількість модулів –	Семестр:	
Тижневих годин: для денної форми навчання: аудиторних – 18 самостійної роботи студента – 102	1-ий	1-ий
	Лекції:	
	-	14
	Практичні (семінарські):	
	-	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	-	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Комунікації у публічному управлінні» є набуття магістрантами як теоретичних знань про суть і структуру інформаційно-комунікаційної підсистеми державного і муніципального управління, так і практичних навиків їх використання в умовах вирішення конкретних управлінських завдань.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій і методів політичної науки.

Загальні компетентності:

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК12. Здатність до виконання політико-проектувальних, організаційних і консультативних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Політологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички професійної комунікації	ПРН-04
Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	ПРН-05
Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.	ПРН-14
Проводити експертизи та виконувати консультаційні функції для органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій національного і міжнародного рівня.	ПРН-20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Комунікації у публічному управлінні»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти ефективно комунікувати на професійні теми в усній та письмовій формах державною та іноземною мовами.	ПРН-04
Здійснювати внутрішньоорганізаційні та міжвідомчі комунікації, забезпечувати взаємодію органів публічного управління та адміністрування з громадянами, комерційними організаціями, інститутами громадянського суспільства, ЗМІ.	ПРН-05
Знати та використовувати основи міжособистісних та організаційних комунікацій у процесі управління; ефективно застосовувати теоретичні та прикладні аспекти PR в органах влади.	ПРН-14
Розуміти специфіку комунікаційних процесів в організації та уміти розробляти практичні рекомендації органам публічного управління з проблем проведення комунікативної політики, зокрема в умовах кризи.	ПРН-20

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- модульна контрольна робота;
- усні відповіді під час практичних (семінарських) занять;
- підготовка презентації та воркшопу як форм індивідуальної роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на практичних (семінарських) заняттях, розробка, підготовка презентації та воркшопу.

Форма модульного контролю оцінювання: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульного контрольного оцінювання та поточного контролю під час навчальних занять, результати колоквиумів, виконання контрольних робіт, самостійної та індивідуальної роботи. Максимальна оцінка з кожного модульного контролю – 100 балів.

Підсумкова модульна оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне результатів усіх модульних контролів та виставляється за 100-бальною шкалою

Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав від 0 до 34 балів, повинен до проведення підсумкового семестрового контролю покращити цю оцінку принаймні до показника не менше 35 балів.

Знання, вміння та навички здобувачів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна (індивідуальна) робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	5	10	5 + 10	10		

T1, T2... - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна (індивідуальна) робота				Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	50	100
5 + 10	10	10	10+5		

T1, T2... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	4	20
Воркшоп (дискусія)	-	-	1	30
Презентація	1	20	-	-
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання теоретичних завдань на модульній контрольній роботі (максимальна кількість за 1 завдання – 16-17 балів):

0-5 – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити;

6–8 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань;

9–12 балів – здобувач відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні статистичні показники, але здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою;

13–15 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації;

16-17 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Результат підсумкового контролю визначається як середньоарифметичне значення модулів. Якщо здобувач погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в екзаменаційну відомість. Якщо здобувач не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає залік. Максимальна оцінка, яку можна отримати під час заліку – 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Теоретичні аспекти комунікації в публічному управлінні

Тема 1. Комунікації в публічному управлінні : сутність, види та функції

Роль комунікації в системі державного управління. Державна комунікація як регулюючий та координуючий механізм у взаємовідносинах держави і суспільства. Основні функції державної комунікації. Основні елементи державної комунікації. Комунікації з громадськістю та комунікації в межах державно-адміністративної системи. Правовий, ресурсний, інформаційний та організаційний механізм державної комунікації.

Основні види, рівні та технології державної комунікації. Класифікація методів, форм та каналів державної комунікації. Способи інформаційної взаємодії контрагентів державної комунікації. «Транспортування та обмін інформацією», «активний зв'язок». Комунікаційна політика в публічному адмініструванні країн Європейського Союзу. Стратегії розвитку комунікацій суб'єктів державного управління в країнах ЄС. Специфіка застосування технологій ПР у державному управлінні. Технології ПР та реклами у маркетингових кампаніях держави, як складова демократичного процесу прийняття державного рішення. Інтернет-комунікації як сучасні методи взаємодії влади і суспільства.

Тема 2. Основи теорії комунікації

Комунікація як предмет наукового вивчення. Специфіка дослідження феномену комунікації у соціально-політичних науках. Комунікація як предмет вивчення соціальної психології. Інформаційно-інструментальна парадигма вивчення комунікації. Математична теорія комунікації Шенона–Уівера. Модель комунікації Б. Уестлі та М. Макліна.

Понятійна база сучасних загальних та спеціально-наукових теорій комунікацій. Елементарна схема комунікації. Основні типи комунікацій. Наукова дефініція поняття соціально-політичної комунікації. Особливості комунікаційних каналів та комунікаційних бар'єрів. Вербальні та невербальні канали комунікації. Штучні комунікаційні канали. Електронна комунікація. Основні типи комунікаційних бар'єрів.

Тема 3. Моделі комунікативної діяльності в державному управлінні

Ефективна комунікація між державою та суспільством як важливий прояв демократичного розвитку. Нова методологія дослідження феноменів комунікацій у сфері державного управління та публічного адміністрування: Е. Вестерхд, Б.Ф. Лью, М. Вос, У. Вольмер, Дж. Стапперс, Дж. Катус, Дж.С. Хорслі, С. Янг та ін.

Перші наукові принципи управління комунікаціями в державному секторі. Модель урядового комунікаційного процесу Рея Хіберта. Зростання ролі маркетингу в державному секторі (Кірон Уолш). Концепція двосторонньої симетричної комунікації Джеймса Е. Груніга. Модель інформаційно-комунікативної діяльності, заснованої на концепції ринкового обміну Ханса Буурми. Модель кризових комунікацій у

державному секторі Сюзен Хорслі та Рендольфа Баркера. Модель державного комунікаційного колеса Сюзан Хорслі та Брука Фішера Лю.

Моделі деформації комунікації між державною владою та суспільством: 1) модель двосторонньої асиметричної комунікації; 2) модель односторонньої комунікації; 3) модель псевдокомунікації; 4) модель квазікомунікації

Тема 4. Комунікативні компетенції державних службовців

Теоретичні аспекти формування комунікативної компетенції держслужбовців. Поняття "комунікативна компетенція держслужбовців". Сучасні підходи щодо проблеми формування комунікативної компетенції у держслужбовців. Комунікативна компетенція державного службовця як елемент професійної компетентності державного службовця. Комунікативна компетентність як системи внутрішніх ресурсів.

Основні складові комунікативної компетенції державних службовців: перцептивна, комунікативна, інтерактивна. Основні критерії (параметри) комунікативної компетентності: 1) перцептивні можливості; 2) асертивність; 3) навички усного спілкування; 4) навички письмового спілкування; 5) потенціал спілкування (екстраверсія, інтроверсія). Коректність та комунікативна доступність як критерій етики держслужбовця.

Комунікативні компетенції держслужбовців у рамках концепції сервісної держави. «Дизайн-мислення» та цифрова грамотність. Методи формування комунікативних сервісних компетенцій державних службовців.

Тема 5. Управління комунікаційними процесами

Управління комунікаціями в політико-технологічному процесі. Типологія комунікаційних потоків (по відношенню до системи управління; за напрямком; за змістом інформації; за механізмом трансляції). Формальні комунікації в органі влади. Побудова інформаційних та комунікаційних потоків. Регуляція інформаційних та комунікаційних потоків.

Створення інформації : визначення тем інформаційної експансії, розроблення сюжетних ліній, кодування. Просування інформації. Інформаційні канали. Рух інформаційних потоків між суб'єктом і об'єктом політичного управління. Інформаційний вплив на громадян. «Пропаганда». Технології ПР. Забезпечення зворотного зв'язку в політико-технологічному процесі. Шуми в комунікаційному процесі. Причини та усунення шумів.

МОДУЛЬ 2. Організація комунікативної взаємодії публічної влади та суспільства

Тема 6. Система внутрішніх комунікацій в органах державного управління

Система внутрішніх комунікацій в органах державного управління. Регламенти як основа формальних комунікацій. Засоби регуляції комунікацій. Основні види та інструменти внутрішньої комунікації. Цілі внутрішньої комунікації. Канали внутрішньої комунікації. Формальні та неформальні канали внутрішньої комунікації. Основні вимоги до внутрішньої комунікації. Основні функції внутрішньої комунікації. Технології управління внутрішніми комунікативними процесами в органах державного управління. Використання онлайн інструментів та розвиток внутрішньої комунікації.

Неформальні комунікації в органах влади : аналіз та регуляція. Мікро та макробар'єри внутрішньої комунікації. Метод мереженого аналізу К. Левін, Е. Мейо. Низхідні, східні, вертикальні, горизонтальні, діагональні, міжособистісні комунікації. Характеристики ефективної зворотної комунікації. Регуляція неформальних комунікацій в органах влади.

Тема 7. Система зовнішніх комунікацій в органах державного управління

Роль зовнішніх комунікацій органів влади та управління в нових концепція публічного адміністрування. Концепція «нового державного менеджменту». Цифрова публічна сфера. Основні елементи сервісного управління в адмініструванні.

Зовнішнє середовище органів державної влади і управління. Середовище «прямого впливу» та «опосередкованого впливу». Поняття «контактних аудиторій». Основні види «контактних аудиторій». Класифікація відносин органу влади у зовнішньому середовищі та специфіка комунікації.

Основні напрями, проблеми і тенденції взаємодії органів влади і громадськості. Основні цілі PR- діяльності в органах влади. Основні функції PR- діяльності в органах влади. Структура відділу PR в органах влади. Основні завдання та функції прес-центру. Система внутрішніх та зовнішніх комунікацій PR. Проблема низької ефективності комунікаційного зворотного зв'язку в органах влади.

Тема 8. Кризові комунікації в публічному управлінні

Теоретичні аспекти вивчення кризових комунікацій органів державної влади. Теорія кризових комунікацій: сучасні теоретичні підходи. Моделі кризових комунікацій і управління інформацією в роботі органів державної влади. Комунікація як ключовий елемент кризового управління. Внутрішні і зовнішні комунікації в умовах кризи.

Інформування про ризики. Основні принципи та правила кризових комунікацій. Організація команди із кризових комунікацій. Сценарії кризового реагування та комунікації. Шаблони, прес-релізи та інші види комунікацій в умовах кризи. Визначення цільових аудиторій та інформаційних каналів в умовах кризи. Речники в умовах кризи. Організація роботи зі ЗМІ в умовах кризи. Соціальні мережі у кризу. Боротьба із неправдивою, спотвореною інформацією, дезінформацією та фейками. Кризові комунікації органів державної влади в умовах пандемії. Кризові комунікації органів державної влади в умовах природної катастрофи та надзвичайних ситуацій. Посткризова комунікація.

Тема 9. Цифрові комунікації в публічному управлінні

Основні тренди розвитку комунікацій органів державної влади у цифровій публічній сфері. Цифровий PR органів державної влади. Особливості цифрових комунікацій органів влади другого покоління (Web 2.0). Вплив цифрових комунікацій на імідж органів влади. Інтернет-комунікації як інструмент державної інформаційної політики. Мережевий комунікаційний простір сучасного державного управління.

Онлайн-ресурси як інструменти внутрішньої та зовнішньої комунікації в системі державного управління. Структура урядових порталів та вебсайтів держустанов, мультимедійні та цифрові інструменти ефективної комунікації. Особливості розробки комунікаційної стратегії державної установи та основні інструменти та правила управління та адміністрування вебсайтів.

Цифрові комунікації в публічному управлінні України. Проект Міністерства цифрової трансформації України «Цифрова держава», портал онлайн послуг та мобільний застосунок «Дія». Національна платформа е-демократії Взаємодія. Постанова КМУ «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки»: «Цифрова трансформація регіонів». Обмеження щодо цифровізації публічного управління.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: заочна				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Тема 1. Комунікації в публічному управлінні : сутність, види та функції	12	2			10
Тема 2. Основи теорії комунікації	12		2		10
Тема 3. Моделі комунікативної діяльності в державному управлінні	14	2			12
Тема 4. Комунікативні компетенції державних службовців	14	2			12
Тема 5. Управління комунікаційними процесами	12		2		10
Тема 6. Система внутрішніх комунікацій в органах державного управління	14	2			12
Тема 7. Система зовнішніх комунікацій в органах державного управління	14	2			12
Тема 8. Кризові комунікації в публічному управлінні	14	2			12
Тема 9. Цифрові комунікації в публічному управлінні	14	2			12
Разом за семестр	120	14	4		102

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Комунікації в публічному управлінні : сутність, види та функції		
2	Основи теорії комунікації		2
3	Моделі комунікативної діяльності в державному		

	управлінні		
4	Комунікативні компетенції державних службовців		
5	Управління комунікаційними процесами		2
6	Система внутрішніх комунікацій в органах державного управління		
7	Система зовнішніх комунікацій в органах державного управління		
8	Кризові комунікації в публічному управлінні		
9	Цифрові комунікації в публічному управлінні		
Разом			4

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Комунікації в публічному управлінні : сутність, види та функції		10
2	Основи теорії комунікації		10
3	Моделі комунікативної діяльності в державному управлінні		12
4	Комунікативні компетенції державних службовців		12
5	Управління комунікаційними процесами		10
6	Система внутрішніх комунікацій в органах державного управління		12
7	Система зовнішніх комунікацій в органах державного управління		12
8	Кризові комунікації в публічному управлінні		12
9	Цифрові комунікації в публічному управлінні		12
Разом			102

5.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальна робота студента з курсу «Комунікації у публічному управлінні» включає:

Перший модуль: Робота в мережі Інтернет та підготовка презентації.

Другий модуль: Проведення воркшопу «Сучасні тренди розвитку комунікацій органів державної влади у цифровій публічній сфері». Робота в групах, обговорення, дискусія.

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

В умовах використання формату онлайн-навчання із застосуванням мережі Google Meet та середовища E-learn названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до

свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і практичних (семінарських) занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Козловцева В. А. Комунікації в публічному управлінні: конспект лекцій. Одеса, Одеський державний екологічний університет, 2020. 200 с.
2. Комунікації в органах державної влади : Посібник / упоряд. Український кризовий медіа-центр. К, 2016. 98 с.
3. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад.: Гошовська В. А. та ін. Київ : К.І.С., 2016. 130 с.
4. Публічна комунікація та ділова мова в публічному управлінні: метод. рек. для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти "Магістр" / уклад. : Шмагун А.В. К.: УкрСІЧ, 2019. 28 с.

Допоміжна література

1. Безрук В.М. Особливості розвитку комунікативної компетентності державних службовців. Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2017. Вип. 1(50). С. 139–148.
2. Вовк Н. П., Мохнар Л. І. Комунікативна складова організації та здійснення антикризового управління. Вісник Національного університету оборони України. 2021. № 1(59). С. 63–71.
3. Джига Т. В. Методичні матеріали до практичних занять з курсу “Зв’язки з громадськістю”. К. : Вид-во НАДУ, 2006. 80 с.
4. Дзяна Г. О., Дзяний Р. Б. Комунікативні аспекти успішного розвитку територіальних громад. Проблеми розвитку публічного управління в Україні : матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю (11–12 квітня 2019 року) / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019. С. 30–33.
5. Дзяна Г. О., Дзяний Р. Б. Комунікаційна стійкість суспільства як запорука стабільності держави в умовах кризи. Публічне управління ХХІ століття: портал можливостей : зб. тез ХХ Міжнар. наук. конгресу (м. Харків, 23 квітня 2020 р.). Х.: Вид-во ХарРІДУ НАДУ «Магістр», 2020. С. 199–201.
6. Дрешпак В.М. Комунікації в публічному управлінні : навч. посіб. Д.: ДРІДУ НАДУ. 2015. 168 с.
7. Дуда А. В. Опорний конспект лекцій з курсу “Зв’язки з громадськістю в державному управлінні” / А. В. Дуда, О. В. Загвойська. К. : НАДУ, 2008. 72 с.
8. Комунікаційний інструментарій для державних службовців / Косар Л., Камініс Я., Халісте Е. та ін. Київ : [б. в.], 2018. 136 с.
9. Комунікації в публічному адмініструванні : конспект лекцій / [О. В. Шеманіна, В. П. Клочан, С. І. Тищенко та ін.]. Миколаїв : МНАУ, 2018. 200 с.

10. Коник Д. Довіра громади: кризові комунікації органів місцевого самоврядування. Практичний посібник. Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст». К., 2020. 70 с.
11. Майстренко К. М. Комунікації у діяльності органів публічної влади. *Публічне урядування*, 2022. 1 (29), С. 93-98.
12. Методичні рекомендації до самостійної роботи з теми: “Комунікативна політика в органах державної влади” / уклад. : Т. В. Джига, А. В. Баровська. К. : Вид-во НАДУ, 2007. 36 с.
13. Науково-методичне забезпечення зв'язків з громадськістю в органах державної виконавчої влади / [С. А. Чукут, Т. В. Джига, А. В. Баровська та ін.]. К. : Вид-во НАДУ, 2007. 70 с.
14. Скорук О. П. Кризові комунікації під час пандемії COVID-19. *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія : Економічні науки*. 2021. Вип. 59. С. 118–123.
15. Сурніна-Далекорей О.А. Витоки та суть поняття «стратегічні комунікації у сфері державної політики». *Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього* : матеріали міжнар. наук.- практи. конф. (Київ, 7–8 черв. 2022 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи. Київ : ННІ ПУДС КНУ імені Тараса Шевченка, 2022. С. 437 – 439.
16. Сурніна-Далекорей О.А. Комунікативна взаємодія органів публічного управління з громадськістю: методи та завдання. *Напрями вдосконалення механізмів державного управління в умовах сучасних реформаційних процесів*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 25-26 грудня 2020 р. Запоріжжя : «Гельветика». С. 187-191.
17. Сурніна-Далекорей О.А. Моделі комунікативної діяльності в державному управлінні. *Публічне управління та адміністрування*. 2020. №19. С. 60 – 64.
18. Топольницька Т.Б. Комунікативний аспект у формуванні іміджу органів публічної влади. Електронне наукове видання «Економіка та суспільство». 2019. Вип. 20. С. 593–594.
19. Шевченко О. В. Основи PR-практики: прикладний аспект. К. : Центр вільної преси, 2007. 157 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Литвинова Л.В., Збираник Ю.В. Теоретичні аспекти розвитку комунікації в органах публічної влади в Україні. *Державне управління: теорія та практика*. 2015. № 2. С. 4–11 URL: http://www.eapatp.academy.gov.ua/2015_2/3.pdf.
2. Казанжи З. Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/posibnyk.pdf>
3. Мудрак Л. Комунікація і криза: як громадам протистояти викликам і успішно діяти в період кризи : посібник. Київ, 2020. 109 с. URL:<https://www.prostir.ua/?library=kommunikatsiya-i-kryza-yak-hromadam-protystoyaty-vyklykam-i-uspishno-diyaty-v-period-kryzy-posibnyk>
4. Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади [Е/ упоряд. З. Казанжи. Київ, 2016. 112 с. URL : <http://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/posibnyk.pdf>